

Vejledning til retsplejelovens (RPL) §115a

Lovbekendtgørelse 2024-11-05 nr. 1160

Formål

Formålet med denne vejledning er at give en bedre forståelse af, hvordan §115a kan læses og dermed benyttes i kommunerne. Vejledningen tilbyder få anbefalinger til drøftelser, der kan tages i kommunerne i forhold til arbejdet under §115.

Vejledningen har ikke til formål at give en entydig tolkning af lovgivningen. Dette må anses op til den enkelte kommune og de tilknyttede jurister. Ligeledes giver vejledningen ikke bud på indsatser, der kan iværksættes.

§115, stk. 1 – udveksling af oplysninger både under og over 18 år

Efter RPL §115, stk. 1, nr. 1, kan **politiet og offentlige myndigheder** udveksle personoplysninger om rent private forhold, når det er nødvendigt af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Kerneområdet for bestemmelsen er SSP-samarbejdet – det vil sige samarbejdet mellem skole, socialforvaltning og politi – men også andre samarbejder mellem politiet og kommunerne med henblik på kriminalitetsforebyggelse kan være omfattet.¹

Bestemmelsen i RPL §115, stk. 1, nr. 1, om det kriminalitetsforebyggende arbejde kan således benyttes til udveksling af personoplysninger mellem politiet og relevante offentlige myndigheder som led i og når det er nødvendigt af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde.

Der er tale om behandling af personoplysninger, når SSP-samarbejdet udveksler oplysninger om navngivne unge. De databeskyttelsesretlige regler indeholder nogle generelle krav, som altid skal overvejes ved behandling af personoplysninger. En personoplysning er enhver form for information, der kan henføres til en bestemt person, også selv om personen kun kan identificeres, hvis oplysningen kombineres med andre oplysninger.²

Der skal være et retligt grundlag for at behandle personoplysningerne. Bestemmelsen i Retsplejeloven (RPL) §115 giver det retlige grundlag for behandlingen af de udvekslede personoplysninger inden for SSP-samarbejdet. Ifølge RPL §115 er det ikke nødvendigt at indhente et samtykke for at kunne påbegynde udvekslingen af oplysninger.

Særligt om STRFL §115 stk. 5 om bandetilknytning. Den, der som led i SSP-samarbejdet bliver bekendt med oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v., har tavshedspligt med hensyn til sådanne oplysninger. Dette vil bidrage til at sikre fortroligheden i SSP-samarbejdet

¹ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2025/1298>

https://www.folketingstidende.dk/samling/19891/lovforslag/L150/19891_L150_som_fremsat.pdf

² <https://www.datatilsynet.dk/regler-og-vejledning/grundlaeggende-begreber/hvad-er-personoplysninger>

med hensyn til oplysninger om (mulige) banderelationer, herunder at tydeliggøre, at denne type oplysninger skal behandles med en særlig opmærksomhed i kommunerne. Det skal navnlig ses i lyset af, at denne type oplysninger er meget sensitive og ofte vil have betydning for forebyggelsen, efterforskningen og forfølgningen af banderelateret kriminalitet.

Bestemmelsen indeholder ikke nærmere formkrav til politiets og de sociale myndigheders videregivelse af oplysninger.

Personoplysninger

Udveksling af oplysninger i SSP-samarbejdet bør ske efter en konkret og individuel vurdering, der tager udgangspunkt i sagens samlede omstændigheder. Det kan være karakteren af bekymringen, hvorvidt den unge allerede er kendt for at være i risiko for kriminalitet, rekruttering, samt hensynet til igangværende efterforskning eller fortrolige oplysninger hos politiet.

De deltagende myndigheder i SSP-samarbejdet, der behandler personoplysninger, skal i løbet af samarbejdet overveje, om behandlingen af oplysningerne om den enkelte sker som *led* i det kriminalpræventive samarbejde mellem kommune og politi og om udvekslingen af oplysninger har et kriminalpræventivt formål henfør RPL §115.

Det er væsentligt at vurdere, om behandlingen af oplysningerne er *nødvendig* for den kriminalitetsforebyggende indsats over for personer, der er i risiko for at begå kriminelle handlinger. Hvis det *ikke* sker som led i samarbejdet mellem kommune og politi, skal der findes et andet grundlag for behandlingen af oplysningerne, f.eks. i databeskyttelsesreglerne eller anden lovgivning.

Der er derfor en række elementer, som den deltagende myndighed skal overveje. Hvilke oplysninger er nødvendige for den kriminalitetsforebyggende indsats samt hvad er personfølsomme og hvad er ikke personfølsomme oplysninger?

Kriminalpræventivt formål

Der kan forekomme mange tolkninger af, hvad der er et kriminalpræventivt formål. Det anbefales, at deltagerne i de kriminalpræventive samarbejder i kommunerne, drøfter, hvordan de forstår et kriminalpræventivt formål og holder det op imod lovgivningen i forhold til det ellers beskrevne i denne vejledning.

Retsplejelovens §115a – orientering til forældre eller nærtstående for unge 18+år

RPL §115a blev indsat ved Lov nr. 733 af 25/06/2014 (Bandepakke 2). Det fremgår af retsplejelovens §115a, at **politiet og de sociale myndigheder** kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer,

der har lignende tætte relationer til den pågældende person. Dette er kun gældende, hvis videregivelsen må anses for **nødvendig** som led i en kriminalitetsforebyggende indsats.³

Kommunale medarbejdere i SSP-samarbejdet, anses som 'sociale myndigheder' i forbindelse med det kriminalpræventive samarbejde. Dette gælder også medarbejdere i SSP-samarbejdet, der ikke har en klassisk myndighedsrolle i forhold til at kunne træffe afgørelser og ikke er ansat på myndighedsområdet. Det kan f.eks. være SSP-medarbejdere, som er placeret organisatorisk i Ungdomsskolen eller hos en central forvaltning.⁴

Kerneområdet for bestemmelsen er personer i aldersgruppen 18-25 år som har en løsere tilknytning til kriminelle grupperinger, idet videregivelser af oplysninger efter bestemmelsen dog ikke er begrænset hertil, så længe videregivelse kan anses for **nødvendig som led** i en kriminalitetsforebyggende indsats over for en person.⁵

De sociale myndigheder skal – ligesom politiet – i hvert enkelt tilfælde vurdere, om videregivelse af oplysninger er **nødvendig** for den kriminalpræventive indsats, og om den person, oplysningerne videregives til, kan påvirke den unge positivt og dermed forebygge fortsat eller øget kriminalitet, herunder tilknytning til en kriminel gruppering. I vurderingen kan der bl.a. lægges vægt på, om den unge har tillid til personen, og om personen har de nødvendige ressourcer til at påvirke den unges adfærd og holdninger. I forhold til forældre og andre familiemedlemmer skal det desuden vurderes, hvorvidt familien i sig selv i visse tilfælde vil kunne udgøre en risikofaktor for den unge. Det anbefales at reglen fortolkes snævert, idet den stiller skærpede krav til den enkelte medarbejder i vurderingen af, om personen/forældrene har de nødvendige ressourcer til at påvirke den unges adfærd. Hvis ikke, anbefales det, at der findes en anden tilgang.

De sociale myndigheder vil bl.a. kunne videregive oplysninger om allerede dømte strafbare forhold, unges stofmisbrug og væsentlige sociale problemer. De sociale myndigheder vil derimod ***ikke*** kunne videregive oplysninger om banderelaterede forhold, som er modtaget fra politiet, idet det er afgørende for politiet, at politiet til enhver tid selv kan afgøre, om sådanne oplysninger kan deles jf. RPL §115 stk. 5

Anbefalinger

Det anbefales, at medarbejdere, ledere og eventuelt jurister i kommunerne, der er en del af det kriminalpræventive samarbejde, drøfter følgende:

- Hvordan forstår vi et kriminalpræventivt formål i vores samarbejde?

³ <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/733>,

https://www.folketingstidende.dk/samling/20131/lovforslag/L112/20131_L112_som_fremsat.pdf

⁴ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20231/lovforslag/l150/20231_l150_som_fremsat.pdf

⁵ https://www.folketingstidende.dk/samling/20131/lovforslag/L112/20131_L112_som_fremsat.pdf

- Hvilke oplysninger mener vi, er nødvendige i drøftelsen omkring de unge for at kunne arbejde kriminalpræventivt i enkeltsager?
- Hvilke medarbejdere er nødvendige i drøftelsen af konkrete enkeltsager?
- Hvilke handlemuligheder har vi fremadrettet i den unges enkeltsag?

Ved tvivl om tolkning af lovgivningen bør den kommunale medarbejder i SSP-samarbejdet rådføre sig med kommunens jurister.